СЪД
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Заключение на генералния адвокат в Съда
Maciej Szpunar
по дело C-663/24 | Streamz и др.

Прессъобщение № 168/26

Люксембург, 19 ноември 2026 г.

Генерален адвокат Szpunar разглежда съвместимостта с правото на Съюза на белгийското законодателство, което увеличава възнаграждението на издателите на публикации в пресата, авторите и артистите изпълнители за използването на тяхното онлайн съдържание

Със Закона от 19 юни 2022 г. Белгия транспонира Директивата относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар[1]. Този закон предвижда по-специално механизъм за договаряне между издателите на публикации в пресата и доставчиците на услуги на информационното общество (ДУИО) във връзка с онлайн използването на техните публикации. Той също така признава на авторите и артистите изпълнители, които са прехвърлили изключителните си права, неотчуждимо (от което не може да се направи отказ) и непрехвърлимо право на възнаграждение за определено използване на техните произведения и други обекти на авторското право от доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание (ДУСС) или доставчиците на услуги за стрийминг (ДУС). Това право се упражнява пряко спрямо тези доставчици чрез организации за колективно управление на авторски права, независимо от прехвърлянето на изключителните права на продуцентите.

Този закон се оспорва по-специално от някои дъщерни дружества на Google, Spotify, Meta, Streamz, Sony Music Entertainment, Universal Music и Warner Music. Сезиран с жалба за отмяна, белгийският Конституционен съд, с цел да се определи съвместимостта на тези разпоредби с правото на Съюза, отправя запитване до Съда относно тълкуването на Хартата на основните права на Европейския съюз и на приложимата европейска правна уредба.

В заключението си генерален адвокат Maciej Szpunar приема, че **правото на Съюза по принцип допуска механизми за възнаграждение като въведените с белгийския закон в полза на издателите на публикации в пресата**. Въпреки това, **що се отнася до авторите и артистите изпълнители**, той счита, че **някои условия са в противоречие с правото на Съюза, по-специално по отношение на свободното предоставяне на услуги**.

Що се отнася до правото на издателите на публикации в пресата, генералният адвокат смята, че предвиденото в директивата сродно право не се прилага, когато издателите сами предоставят своите публикации на разположение чрез онлайн услуга. За сметка на това, когато ДУИО използва повторно публикация, която вече е публикувана онлайн от издателя, това използване представлява самостоятелен акт, попадащ в обхвата на изключителното право на последния.

Освен това генералният адвокат счита, че дадена държава членка може да предвиди процедура за договаряне, върху която осъществява надзор административен орган, и да задължи ДУИО да предоставят на издателите информацията, необходима за определяне на евентуално възнаграждение. Тази информация обаче трябва да се свежда до необходимото, като издателите са длъжни да я запазват поверителна. Въпреки това издателят трябва да си запази възможността да откаже да разреши използването на публикацията си или да го разреши безвъзмездно. Страните трябва също така да си запазят свободата да не сключват договор. В това отношение генералният адвокат се основава на решение от 12 май 2026 г., Meta Platforms Ireland (Справедливо обезщетение)[2].

Що се отнася до правото на възнаграждение на авторите и артистите, белгийският закон въвежда остатъчно право. То позволява на авторите и артистите да си запазят право на възнаграждение директно от ДУСС и ДУС,

когато са прехвърлили изключителните си права на продуцент. Това право, което е непрехвърлимо и неотчуждимо, се упражнява чрез организации за колективно управление на авторски права.

Според генералния адвокат **правото на Съюза по принцип не изключва такъв механизъм, който разграничава правото да се разреши използването на произведение или друг обект на авторското право от правото да се получи възнаграждение**. Правоносителите обаче трябва да си запазят възможността да разрешават това използване безвъзмездно.

Що се отнася до ДУСС, остатъчното право може да се отнася само до защитени обекти, за които е получено разрешение от правоносителите. При липса на разрешение доставчикът трябва да предотврати достъпа до съответното съдържание и не може да бъде задължен да заплаща възнаграждение за използване, което именно трябва да предотврати.

Освен това механизмът трябва да включва инструмент, позволяващ да се предотврати едно и също използване да води до двойно плащане, по-специално когато продуцентът вече е получил възнаграждение на основание на предоставената на доставчика лицензия. Общото възнаграждение трябва да остава подходящо и пропорционално.

По отношение на свободното предоставяне на услуги генералният адвокат отбелязва, **че остатъчното право може да направи по-малко привлекателни многотериториалните лицензии**, които позволяват на доставчика да получи от една и съща организация за колективно управление на авторски права необходимите разрешения за използване на произведения в няколко държави членки. Съответно има опасност то да допринесе за разпокъсване на вътрешния пазар. Поради това генералният адвокат счита, че **свободното предоставяне на услуги не допуска този механизъм**, доколкото неговото прилагане е пречка за издаването на такива лицензии, обхващащи онлайн използването в съответната държава членка.

ЗАБЕЛЕЖКА: Заключението на генералния адвокат не обвързва Съда. Задачата на генералните адвокати е да предлагат на Съда, при пълна независимост, правно разрешение на делото, което им е поверено. Оттук нататък съдиите от Съда пристъпват към разисквания по делото. Съдебното решение ще бъде постановено на по-късна дата.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки в рамките на отнесен до тях спор да се обърнат към Съда на Европейския съюз с въпрос за тълкуването на правото на Съюза или за валидността на акт на Съюза.

Общият съд е компетентен да разглежда преюдициалните запитвания, които попадат изключително в някоя от следните сфери: 1) общата система на данъка върху добавената стойност (ДДС), 2) акцизите, 3) Митническия кодекс, 4) тарифното класиране на стоките в Комбинираната номенклатура, 5) обезщетяването и оказването на помощ на пътниците при отказан достъп на борда или при закъснение или отмяна на транспортни услуги или 6) системата за търговия с квоти за емисии на парникови газове. Съдът е компетентен да разглежда всички останали преюдициални запитвания.

Нито Съдът, нито Общият съд решава националния спор. По него следва да се произнесе националната юрисдикция в съответствие с акта на Съда или Общия съд. Този акт обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ за медиите, който не обвързва Съда. При представянето на фактите и правната уредба се вземат предвид релевантният момент и преписката по съответното дело.

Пълният текст на заключението се публикува на уебсайта CURIA в деня на представянето му.

Връзка с пресата: Илияна Пальова ✆ (+352) 4303 4293

Кадри от прочитането на заключението могат да се намерят на „Curia Web TV“, както и на „European Broadcasting Service“ ✆ (+32) 2 2964106.

Поддържайте връзка!

[1] Директива (ЕС) 2019/790 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар.

[2] Решение на Съда от 12 май 2026 г., Meta Platforms Ireland (Справедливо обезщетение), C-797/23 (вж. също прессъобщение № 69/26).